

На основу члана 28. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС“ бр. 111/2009),) и ("Сл. Гласник РС", бр. 20/2015), Управни одбор Предшколске установе "Моравски цвет" – Жабари (у даљем тексту: Предшколска установа), Жабари, ул. Драгослава Весића 12, Жабари, Управни одбор дана 26.02.2018.год. доноси;

ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Заштита од пожара обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром.

Заштита од пожара остварује се:

- 1) Организовањем и припремањем субјеката заштите од пожара за спровођење заштите од пожара
- 2) Обезбеђивањем услова за спровођење заштите од пожара
- 3) Предузимањем мера и радњи за заштиту и спасавање људи, материјалних добара и животне средине приликом избијања пожара
- 4) Надзором над применом мера заштите од пожара

II. ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗОВАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Правила заштите од пожара у складу са Законом о заштити од пожара, а у циљу унапређења заштите од пожара унутар објекта Предшколске установе обухватају:

1. Организацију технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење.
2. Заштиту од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
3. Доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
4. Начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара.
5. Права, обавезе и одговорности запослених за спровођење превентивних мера заштите од пожара;
6. Прорачун максималног броја људи који се могу безбедно евакуисати из објекта.

1.1. Организација технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење

1.1.1. ТЕХНОЛОШКИ ПРОЦЕС

Основна делатност Предшколске установе је предшколско образовање младих.

- При обављању процеса рада користи се:
  - ❖ предшколски прибор и намештај за одржавање наставе кроз игру; клупе, столице, табла, рачунари, специфична опрема за поједине активности у играоницама и тд;
  - ❖ канцеларијска опрема: канцеларијски намештај (радни и конференцијски столови, витрине, ормани, полице и рафови и сл.), рачунарска опрема (компјутери фиксни и преносиви, штампачи, скенери...), факс, телефони (фиксни, мобилни), копир апарати;
  - ❖ ручни алати на електрични погон (ручни циркулар, убодна тестера, бушилица, електрични апарат за варење, брусилица и сл.) ручни механичарски алати (кључеви, шрафцигери, клешта, чекић итд.);
  - ❖ средства за одржавање хигијене;
  - ❖ службени аутомобили (путнички и мини бусеви) за одређене потребе (платни промет, испитивање тржишта, пореске пријаве, пријаве-одјаве запослених, развоз запослених), сервисна возила.¹
- Од запаљивих материја у објекту се налази:
  - Папир,
  - Дрво и плоче од дрвета (панел-плоче, шпер-плоче, иверица, сирова (бојена) и оплемењена, медиапан, лесонит и сл.),
  - Текстил, скај, еко кожа, мебели, пластифицирана платна и мање количине лепка,
  - Пропан-бутан гас,
- У објекту постоји могућност настанка пожара класе А, Б и Ц.

У циљу утврђивања одговарајуће организације и предузимања мера потребних за успешно функционисање и спровођење заштите од пожара, Управа за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, врши категоризацију објеката, делатности и земљишта према угрожености од пожара у зависности од технолошког процеса који се у њима одвија; врсте и количине материјала који се производи, прерађује или складишти; врсте материјала употребљеног за изградњу објекта; значаја и величине објекта и врсте биљног прекривача.

Инспекцијским надзором није извршена категоризација објекта, на основу члана 23. Закона о заштити од пожара (Сл. Гласник бр. 111/2009), а у складу са Уредбом о разврставању објекта, делатности и земљишта у категорије угрожености од пожара ("Службени гласник РС", бр. 76/2010), тако да није утврђено у коју категорију угрожености од пожара, објекат спада.

На основу максимално допуштеног времена евакуације и броја људи који се могу наћи у објектима у моменту избијања пожара, пројектом су одређене ширине коридора

евакуације, број степеништа, пролаза и врата. Знаци обележавања евакуационих путева означени су зеленом бојом у складу са стандардима (СРПС ИСО 3864,6309,11428,7239).

1.1.2. ДУЖНОСТИ И ПРАВА СВИХ ЗАПОСЛЕНИХ КАО И АНГАЖОВАНИХ ПРАВНИХ И ФИЗИЧКИХ ЛИЦА У СПРОВОЂЕЊУ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1.1.2.1. Дужности и права стручних лица за заштиту од пожара

СТРУЧНО ЛИЦЕ ЗА НЕПОСРЕДНО ОРГАНИЗОВАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА - РЕФЕРЕНТ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Дужности стручног лица за непосредно организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара, (референт за заштиту од пожара) су следеће:

- Организује, обједињује и усмерава рад са аспекта заштите од пожара;
- Стара се о спровођењу мера заштите од пожара утврђених Законом и другим прописима, Правилима, као и другим општим и појединачним актима Предшколске установе из ове области;
- Прати и проучава законске и друге прописе из области заштите од пожара и предузима потребне мере ради усаглашавања рада са тим прописима и унапређивања заштите од пожара;
- Благовремено предузима све потребне мере ради отклањања уочених недостатака, спречавања нежељених последица и обезбеђења сталне исправности уређаја за аутоматску дојаву пожара;
- Учествује у припреми предлога Правила заштите од пожара, Програма основне обуке запослених, као и других општих аката из области заштите од пожара, а након доношења истих, стара се о њиховој доследној припреми;
- Врши замену и повлачење дотрајалих, застарелих, неупотребљивих апарата и опреме за гашење пожара, стално у току године, а на њихова места поставља нову и савременију ПП опрему и средства;
- Сарађује са надлежним инспекцијским и другим органима Управе за заштиту и спасавање Министарства унутрашњих послова;
- Стара се о потпуном и уредном вођењу свих потребних евиденција из области заштите од пожара;
- Најмање једном месечно путем месечног извештаја, а по потреби и чешће, извештава директора (одговорно лице) о свим уоченим појавама, променама, недостацима и проблемима из области заштите од пожара и предлаже конкретне мере за уклањање свих уочених недостатака;
- Остварује сталан увид у стање заштите од пожара и безбедности објекта, људи и имовине у њима и благовремено предузима све потребне мере ради отклањања уочених недостатака и спречавања нежељених последица;
- Стара се о исправности и размештају уређаја, опреме и средстава за гашење пожара;
- У случају избијања пожара, ако је на време обавештен, што пре долази на лице места ради пружања подршке управи Предшколске установе у организацији људства, за гашење, евакуацију и спасавање људи и имовине, до доласка територијалне ватрогасне јединице;
- По завршетку локализације и ликвидације пожара, у сарадњи са ПП полицијом и истражним органима МУП-а, непосредно учествује у утврђивању узрока

настанка пожара и о томе извештај подноси директору (одговорном лицу) Предшколске установе;

- Врши основну теоријску и практичну обуку запослених у Предшколској установи из области заштите од пожара;
- Прати прописе из области заштите од пожара, као и техничка достигнућа из те области и у складу са истим предузима и предлаже потребне мере ради унапређења заштите од пожара;
- У случају непосредне опасности од избијања пожара и експлозија, као и елементарних непогода, или других ванредних ситуација, предузима хитне мере за њихово брзо и ефикасно отклањање и забрањује рад на критичним местима;
- Непосредно врши контролу спровођења мера заштите од пожара;
- Обезбеђује одређене књиге и обрасце ради евидентирања контроле апарата за почетно гашење пожара и других ватрогасних справа и уређаја, односно опреме за гашење, аутоматско јављање или гашење пожара, противпаник расвете и сл.;
- Запосленима у Предшколској установи указује на потребу придржавања прописаних мера заштите од пожара и у складу са тим предузима одговарајуће мере;
- Издаје одобрења за извођење радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима. Учествује у примопредаји ових радова, води евиденцију издатих одобрења, као и другу документацију у вези са извођењем радова заваривања, резања и лемљења.;
- Прати нове светске трендове, нова научна достигнућа из области заштите од пожара и у току радног века се непрестално усавшава;
- Врши непосредну контролу спровођења утврђених превентивних и наложених мера заштите од пожара;
- Да у случају констатовања одређених неправилности и недостатака због којих постоји непосредна опасност од избијања пожара или експлозије, забрани рад до отклањања истог недостатка;
- Да против запосленог који се не придржава мера прописаних Правилима, који је под дејством алкохола или наркотика поднесе пријаву и проследи је директору ради покретања дисциплинског поступка и утврђивања кривичне одговорности.

1.1.2.2. Дужности и права одговорног лица

ДИРЕКТОР

Директор у вршењу послова заштите од пожара има следећа права и обавезе:

- Непосредно је одговоран за организовање заштите од пожара у Предшколској установи, спровођење мера заштите од пожара, а нарочито за примену прописаних и наложених мера заштите од пожара у Предшколској установи;
- Доноси Правила заштите од пожара, (евентуално) План заштите од пожара и Програм основне обуке запослених из области заштите од пожара;
- Стара се о обезбеђивању средстава, утврђује потребна средства за заштиту од пожара и на бази расположивих средстава, одобрава њихово коришћење;
- Остварује увид у стање организације заштите од пожара као и степен безбедности и предузима потребне мере у циљу унапређења заштите од пожара;

- Разматра инспекцијске и друге налазе, извештаје и решења, предузима мере да се утврђени недостаци отклоне у датим роковима и да се спроводе закључци;
- Разматра и обезбеђује потребне услове за благовремено, потпуно и приступачно информисање запослених и других лица, са стањем организованости и спровођењем прописаних и наложених мера заштите људи и имовине и предузетим мерама за даље остваривање и унапређивање те заштите;
- Утврђује материјалну и другу одговорност руководиоца појединих радних јединица, као и запослених са посебним правима, овлашћењима и одговорностима, које именује, због неспровођења прописаних или наложених мера заштите људи и имовине, које су им стављене у надлежност Законом и прописима донетим на основу Закона, Правилима заштите од пожара или другим општим актима;
- Контролише и обезбеђује примену и придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара. У случајевима када се уоче или констатују одређена одступања или недостаци у примени мера заштите од пожара дужан је да одмах предузме мере у циљу отклањања уочених недостатака и неправилности;
- Стара се о благовременом доношењу Правила заштите од пожара и других аката везаних за ову област;
- Стара се о благовременој и прописној набавци средстава и опреме за гашење пожара, као и друге опреме за заштиту од пожара, њиховом наменском коришћењу и прописном одржавању;
- У случају избијања пожара, ако је на време обавештен и присутан, до доласка територијалне ватрогасне јединице, непосредно организује људство, руководи и командује акцијом гашења, евакуације и спасавања људи и имовине;
- Стара се о благовременом и потпуном информисању запослених са стањем, мерама и средствима која се предузимају на спровођењу и унапређењу заштите од пожара.

СВИ ЗАПОСЛЕНИ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ

Запослени су основни носиоци послова и задатака заштите од пожара и имају права и дужности да учествују у спровођењу и унапређивању мера заштите људи и имовине од пожара у складу са Законом о заштити од пожара, Правилима заштите од пожара и другим општим актима Предшколске установе.

Права и обавезе запослених су:

- Да организују заштиту свих вредности којима располажу, на начин који обезбеђује потпуну личну и имовинску сигурност људи и материјалних добара;
- Да предузимају, спроводе и придржавају се прописаних мера заштите од пожара;
- Да траже помоћ од органа, организација или лица која ту помоћ могу да им пруже, а нарочито у гашењу и спречавању ширења пожара;
- Да упућују предлоге и захтеве референту за заштиту од пожара у циљу отклањања недостатака који могу да угрозе здравље и живот људи или доведу до оштећења и уништења објеката Предшколске установе;
- Да се оспособљавају и подвргну основној обуци и провери знања за непосредно примењивање мера заштите од пожара;

- Да у току рада и по завршетку радног времена стално прате и контролишу рад, функционисање и исправност опреме, уређаја, инсталација у непосредној и широкој радној околини и да сваки квар и неисправност одмах пријаве надлежном органу, референту заштите од пожара, директору и непосредном руководиоцу, а у циљу отклањања њихове неисправности које могу да угрозе безбедност људи и имовине;
- Да пажљиво рукују опасним материјама (експлозивне, запаљиве, нагризајуће, отровне,...) и да предузимају потребне и прописане мере при њиховом коришћењу, складиштењу или одлагању;
- Да се старају да приступ њиховим радним местима буде слободан и могућ, како би се несметано приступило коришћењу средстава за гашење пожара и других средстава заштите у отклањању последица пожара и других опасних појава;
- Да користе лична заштитна средства и опрему на начин који је прописан општим актима;
- **Да непосредно учествују у гашењу пожара и угасе га ако је то могуће без опасности по себе и друга лица**, а да у противном обавесте територијалну службу ватрогасне јединице и органе Сектора за ванредне ситуације МУП-а.

1.1.2.3. Одговорност радника због непридржавања прописаних и наложених мера заштите од пожара

Запослени у Предшколској установи дужни су да се у свом раду придржавају мера заштите од пожара, прописаних Законом, Правилима заштите од пожара, као и мера које им на основу изведених прописа наложе појединци и службе одговорне за спровођење мера заштите од пожара и инспекцијски органи Сектора за ванредне ситуације МУП-а.

Непридржавање мера заштите од пожара утврђених Правилима заштите од пожара представља тежу повреду радних обавеза и радне дисциплине.

Одредбе Правила заштите од пожара обавезне су и примењују се за све запослене који су засновали радни однос (на одређено или неодређено време) у Предшколској установи, као и на запослене других органа и организација који по било ком основу раде или изводе радове у Предшколској установи.

1.1.3. ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ОТКРИВАЊЕ, ЈАВЉАЊЕ И ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

За успешно извршавање послова и задатака на заштити људства и имовине од пожара, као и његово гашење, Правилима заштите од пожара у складу са решењем надлежног органа прописују се минимална средства и опрема за заштиту од пожара.

У техничку опрему за заштиту од пожара спадају справе и опрема за гашење, спасавање, откривање пожара, узбуњивање и јављање ПП центри, санитетска опрема, др.

Опрема и средства за гашење пожара којима Предшколска установа располаже су:

1. ПП апарати типа С (7 ком); од тога у Жабарима три и Александровцу четири.
2. Хидрантска инсталација и то:

- Унутрашњом инсталацијом унутрашњег промера цеви $\varnothing = 65$ мм, и зидним хидрантима са прикључницом за ватрогасно црево пречника $\varnothing = 52$ мм и млазницом пречника $\varnothing = 12$ мм (9 комада),

Целокупна унутрашња хидрантска мрежа састоји се од 1(једног) зидног у Жабарима и једног у Александровцу.

Објекат НЕ ПОСЕДУЈЕ уређај за повећање притиска (хидроцил).

Одржавање опреме и средстава за дојаву и гашење пожара, обавља овлашћено Предузеће, а **испитивање исправности вршити сваких 6 месеци.**

Исправна средства и опрема за гашење пожара постављају се на означеним, **видним и приступачним местима у објекту.**

Редовни преглед исправности преносних и превозних апарата за почетно гашење пожара, као и контрола проточног капацитета и притиска воде у унутрашњој хидрантској мрежи обавља се два пута у току године, односно на сваких 6 месеци.

Испитивање на ХВП (хладни водени притисак), према важећим прописима за **ПП апарате типа С,** треба **вршити сваке 2 године,** а за **ПП апарате типа ЦО₂,** сваких **5 година.**

Врста опреме и средстава за гашење пожара и њихов размештај ближе су одређени Елаборатом заштите од пожара, односно утврђују се Правилима заштите од пожара, или евентуалним Планом заштите од пожара.

На основу процене угрожености објеката, са становишта заштите од пожара, односно физичко-хемијских особина материјала који се користе у свим пословним сегментима Предшколске установе, могући су пожари класе "А", пожари класе "Б", пожари класе "Ц" и пожари на електричним инсталацијама. Класификација могућих пожара извршена је према стандарду СРПС З Ц2 003 (Сл. Лист СФРЈ бр. 31/79) тј. коригована са СРПС ИСО 3941/94.

Пожари класе "А" су пожари чврстих материјала са стварањем жара при сагоревању (дрво, папир, поливинил хлорид, текстил,...). На основу очекиване "А" класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни или превозни апарати за почетно гашење пожара типа С-6, С-9, С-9А и С-50, као и вода из унутрашње хидрантске мреже.

Пожари класе "Б" су пожари запаљивих течности у нашем случају (уље и течна горива). На основу очекиване "Б" класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни апарати за почетно гашење пожара типа С-6, С-9, С-9А, ЦО₂ – 2 (возила) и ЦО₂ - 5 кг.

Пожари класе "Ц" су пожари запаљивих гасова (пропан-бутан, ацетилен). На основу очекиване "Ц" класе пожара, тј., паљења гаса, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни апарати за почетно гашење пожара типа С-6, С-9, С-9А, С-50 и ЦО₂ 5 кг.

Пожари на електричним инсталацијама (разводним електричним ормарима и другим електричним уређајима) нису по овом стандарду третирани као посебна класа пожара. Приликом искључења електричне енергије, сврставају се у друге припадајуће категорије пожара. На основу очекиване класе пожара, предвиђена су одговарајућа средства за гашење пожара и то: преносни апарати за почетно гашење пожара типа С-6, С-9, С-9А, С-50 и ЦО₂ - 5 кг.

Техничке карактеристике усвојених апарата за гашење пожара

Из групе апарата за гашење сувим прахом, предвиђени су преносни и превозни апарати за почетно гашење пожара типа "С", који су усаглашени са српским стандардом СРПС 3 Ц2 035 и СРПС 3 Ц2 135.

Из групе апарата за гашење угљен диоксидом, предвиђени су преносни апарати за почетно гашење пожара типа "ЦО₂", који су усаглашени са српским стандардом СРПС 3 Ц2 040.

1.1.4. ПОСТУПАК У СЛУЧАЈУ ИЗБИЈАЊА ПОЖАРА

Пожар може настати у радно време и ван радног времена.

Ако настане у радно време обично је на време откривен па се може приступити његовој локализацији и елиминацији. Најближи запослени су дужни да приступе локализацији пожара приручним средствима и ПП апаратима и то пре свега на начин без опасности по себе, те присутна лица у непосредној околини. При томе су у обавези да обавесте територијалну ватрогасну јединицу, управу Предшколске установе, органе МУП-а и референта заштите од пожара.

Ако је пожар касно уочен и не може се угасити приручним средствима, ПП апаратима, хидрантима, одмах се упућује позив територијалној ватрогасној јединици, органима МУП-а, директору Предшколске установе и референту заштите од пожара.

Приликом позива ватрогасне јединице запослени оставља следеће податке:

- Назив Предузећа;
- Локација Предузећа (улица и број);
- Врста објекта и материјал који гори;
- Фронт горења и површину пожара;
- Постоји ли опасност по људе и околне објекте;
- Које материје горе и постоји ли опасност од тровања и експлозија;
- Број телефона са ког је позвана ватрогасна јединица.

До доласка ватрогасне јединице, директор или руководиоци радних јединица организују људство према унапред направљеном Плану заштите од пожара, издају задатке и руководе акцијом гашења, евакуације, спасавања људи и изношењем материјалних добара из пожаром захваћених објеката.

Пре почетка гашења мора се искључити напајање објекта електричном енергијом, јер се водом не смеју гасити каблови и уређаји под напоном. Уколико се гаси водом, примењује се пуни млаз или распршени млаз, измаглица, у зависности колико се близу може прићи пожару.

Људство се не сме кретати поред каблова и уређаја који електризирају.

По доласку територијалне ватрогасне јединице на место догађаја, референт заштите од пожара, запослени и целокупна управа Предшколске установе, стављају се на располагање командиру ватрогасне јединице, који преузима даље мере гашења и спасавања и извршавају његова наређења.

Запослени и референт заштите од пожара дужни су да у циљу лакше и брже локализације и елиминације пожара, командиру дају корисне информације које обухватају:

- У ком делу Предшколске установе је избио пожар;

- Какав материјал гори;
- У ком делу је ватра прво примећена, како се ширила и у ком правцу;
- Да ли у објекту под пожаром постоје експлозивне и запаљиве материје и које ако их има;
- Да ли унутар објекта има повређених и неевакуисаних људи;
- Где су евакуациони путеви;
- Распоред и локацију спољашњих и унутрашњих хидраната.

Ако пожар угрожава људске животе, главне снаге се концентришу на њихово спасавање уз паралелну локализацију пожара.

У циљу успешнијег руковођења акцијом гашења пожара командир може:

- Да забрани приступ и удаљи лица која су у близини пожара;
- Да забрани саобраћај поред места пожара уколико оцени да ће акција гашења бити брже спроведена, или ако постоји опасност по лица која се ту крећу;
- Да нареди евакуацију лица и предмета из суседних објеката који су угрожени пожаром, као и евакуацију технике, папира од важности и других материјалних добара која би могла бити уништена ватром;
- Да нареди прекид довода ел. енергије или пропан-бутан гаса, ако то захтевају потребе гашења пожара;
- Да предузима и друге мере, које ће по његовој оцени бити од користи при гашењу пожара и што мањем уништавању имовине.

У случају избијања пожара већих размера, елементарних непогода, експлозија, којима се могу угрозити људски животи, материјална добра, или животна околина, сви запослени су дужни да раде на спасавању унесређених и имовине, без обзира на радно време, радно место и квалификацију.

По завршетку интервенције референт заштите од пожара је дужан да сачини извештај о току и резултатима ватрогасне интервенције и да га проследи директору Предшколске установе.

Извештај се пише у два примерка од којих један задржава референт заштите од пожара.

1.2. Заштита од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара

1.2.1. ПОСЕБНОСТИ РАДНОГ МЕСТА И ПРОЦЕСА РАДА

а) ОБЈЕКАТ у ул. Драгослава Весића бр.12, Жабари

- Седиште Предшколске установе, налази се у ул. Драгослава Весића бр.12 у оквиру Пословног комплекса државне својине, при чему просторије које користи Предшколске установе заузима простор у приземљу а који се састоји од следећих организационо-технолошких и просторних целина:
  - Улазни хол,
  - Играоница,
  - Кухиња,
  - Паркинг простор испред улаза у просторије Предшколске установе,
  - Канцеларијски простор
  - Санитарни чворови,

- Агрегат,
- Са противпожарног аспекта нарочито су битне функционално повезане целине:
  - Кухиња са холок, који се налазе у приземљу пословног објекта.
- Основна намена овог простора је исхрана деце.
- Улаз у ове просторије је са нивоа приземља.
- Објекат спада у ниске објекте (под највишег спрата где бораве људи на висини нижој од 22 м).
- Објекат у целини има ИВ степен отпорности на пожар.
- Категорија технолошког процеса према угрожености од пожара је К4 (према Елаборату ЗОП-а).
- До објекта је израђена асфалтна комуникација и несметан је прилаз ватрогасним јединицама у случају интервенције, а приступ просторијама за интервенцију ватрогасним возилима омогућен је преко фасаде оријентисане ка слободном простору.
- Плато који служи за интервенцију ватрогасним возилима задовољава све захтеве Правилника о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара ("Сл. лист СРЈ бр. 8/95) у погледу носивости коловоза и платоа (13 кН осовинског притиска) и најмање ширине саобраћајница за једносмерно кретање возила (3,5 м), односно за двосмерно (6 м).
- Удаљеност ВЈ је око 2 км, а с обзира на исту, као и претпостављену брзину кретања ватрогасних возила око 50 км/х, време чекања на долазак ватрогасаца је приближно 8 мин (време за позив 3 мин., време припреме за полазак 1 мин. и време кретања возила око 4 мин.).
- У случају интервенције, објекат располаже са хоризонталним (ходници) и вертикалним (двокрако степениште) путевима евакуације (ширина крака 1,20 м са првог спрата у приземље), од ниског приземља у приземље ка излазу (ширина крака 1,20 м) исти су обележени, са паник расветом и евакуационим вратима.
- За прикључење објекта на дистрибутивну мрежу, користи се у оквиру комплекса постојећа трафостаница од 10/0,4 кВ.
- Сви мерни и ГРО-и су са УПС-ом смештени у зборницу. Ормани су од декапираног лима, пластифицирани и опремљени бравицама и кључевима.
- На импулс дојаве пожара аутоматски се искључује целокупна инсталација, али се истовремено пребацује на дизел агрегат. На ГРО-у за дизел агрегат постоји главни прекидач за искључење, а такође и на самом агрегату постоји тастер (печурка) за искључење инсталације.
- Вентилација и климатизација простора је локална, а грејање је централно-даљинско прикључено на градску котларницу.
- Осветљење је углавном изведено Флуо-светиљкама, а понегде обичним сијаличним грлима, прописно заштићеним.
- Простор је подељен у пожарне секторе у грађевинском смислу зидовима, таваницама и вратима одређене отпорности према пожару.

- Врата на ПП-ом зиду су отпорна према пожару, атестирана према СРПС У.Ј1 160, снабдевена уређајем за самозатварање, изнад којих је зид до међуспратне таванице, отпоран према пожару.
- Главни напојни разводи, на местима пролаза кроз различите ПП зидове или таванице су добро заптивени негоривим материјалом.
- Одвајање простора архиве и алатнице од осталог простора је остварено зидовима отпорних према пожару 2 х.
- Од атмосферског пражњења објекат је заштићен громобранском инсталацијом.
- Сва електроинсталација у канцеларијском простору и студијима иде по зидовима или испод монтажано-демонтажног пода.
- Објекат располаже:
  - хидрантском мрежом (зидним хидрантима – 2 ком),
  - ПП апаратима за почетно гашење пожара, и то:
    - С-6 (7 ком),

1.2.2. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ЗАВИСНОСТИ ОД НАМЕНЕ ОБЈЕКТА

Ради спровођења прописаних и наложених мера заштите од пожара, као и других послова и задатака прописаних Законом и другим прописима из области заштите од пожара, Правилима заштите од пожара, у складу са Законом, утврђује се одговарајућа организација заштите од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара.

На послове непосредног организовања и спровођења превентивних мера заштите од пожара у Предшколске установе могу бити распоређени и запослени у Предшколске установе, ако су исти инжењери заштите на раду, заштите од пожара или друге струке из области технике, са положеним стручним испитом из области заштите од пожара, који су у радном односу на неодређено време.

На послове противпожарног обезбеђења распоређују се запослени са положеним стручним испитом из области заштите од пожара.

1.3. Доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара

1.3.1. УВОД

У поступку интервенције ватрогасно-спасилачких јединица, један од најзначајнијих задатака јесте евакуација лица која су се нашла у угроженој зони.

Кроз техничке мере (стандарди и правилници) и стручно техничку литературу дефинишу се оптимална решења или дају примери прорачуна везани за стварање објективних услова за ефикасну евакуацију.

Проблем евакуације није само доминантно питање при настанку пожара у објекту или простору, већ је оно присутно и при другим акцидентним ситуацијама као што су: хемијски акциденти, земљотрес, терористички напад, претња подметањем експлозивних направа и др.

Почетни и крајњи циљ код стварања услова за евакуацију је **принцип напуштања објекта за што краће време на безбедан начин.**

Као полазна основа за израду Плана евакуације, коришћена је следећа регулатива која дефинише ову област:

1. Закон о заштити од пожара ("Службени Гласник РС" бр. 111/2009);
2. Допуна Закона о заштити од пожара ("Сл. Гласник РС", бр. 20/2015
3. СРПС ТП21 2003, Техничке препоруке за урбанистичке и грађевинске мере безбедности од пожара стамбених, пословних и јавних зграда;
4. Заштита од пожара. Символи и техничке шеме. СРПС У. Ј1.220;
5. Символи заштите од пожара за техничке приказе ("Службени лист СФРЈ" бр. 51/81);
6. СРПС ИСО 8421-6 Евакуација и спасавање.

Појам евакуације, у смислу Плана евакуације, обухвата организовани начин напуштања просторија, пре него што наступи угрожавање живота и здравља запослених и посетилаца, што може изазвати изненадни догађај, чији је наступ и штетне последице могуће предвидети.

Под спасавањем у смислу овог Плана, подразумева се организовано спровођење радњи којима се особама затеченим у угроженим просторијама пружа помоћ, када ради околности насталих изненадним догађајем сами не могу напустити просторије и зграду, а да при том не доведу у опасност свој живот. Евакуација и спасавање спроводи се у случајевима изненадних догађаја. Изненадни догађаји могу угрозити сигурност запослених и посетилаца у грађевинама па се мора организовати брза и смислена евакуација у случају њиховог настајања.

1.3.2. НАЧИН ОТКРИВАЊА ОПАСНОСТИ, ДОЈАВА И УЗБУЊИВАЊЕ

Откривање и дојаву пожара и уопште поремећаја на објекту, опреми и инсталацијама, који би могли изазвати опасност по живот и здравље особа и имовину, врше сви запослени. Откривање и дојава пожара, као и узбуњивање може се извршити путем аутоматских и ручних јављача пожара, преко ПП централе и аларма. Дојаву је могуће обавити и лично или телефоном и то: директору или лицима са посебним одговорностима, (у даљем тексту: Управи Предузећа), оспособљеним руководиоцима за евакуацију и спасавање и референту ЗОП-а. Исти поступак спроводи се и у случају појаве опасности од било које елементарне непогоде.

Начин обавештавања:

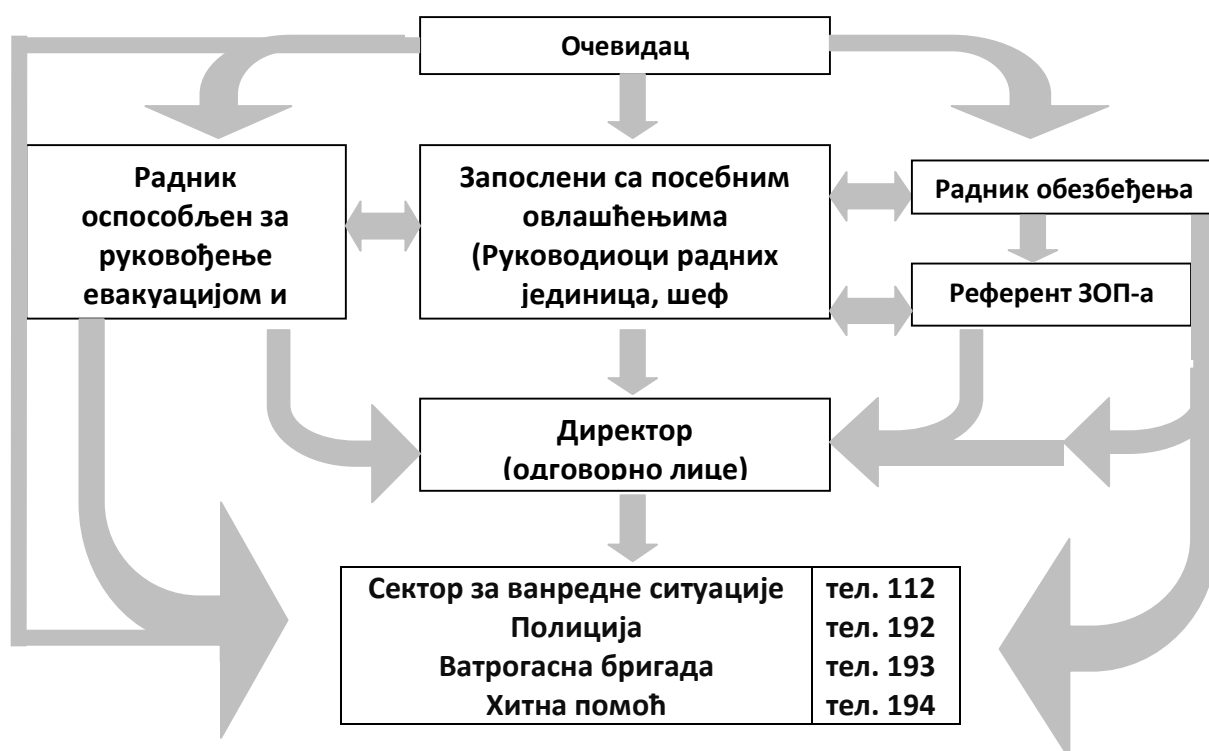
- телефон,
- мобилни телефон

Дојаву изненадних догађаја треба обавити на следеће бројеве телефона:

Централа	тел. 012/250 717	
Директор	/ xxxx-xxx	Жабари
шеф обезбеђења	/ xxxx-xxx	
Референт ЗОП-а	тел. 012/ xxxx-xxx	Адреса

За давање узбуне на локацији у случају изненадног нежељеног догађаја постоје одговарајући уређаји за откривање и јављање пожара. Објект Предшколске установе на локацији у ул. Драгослава Весића 12 у Пожаревцу, није покривен је системом за аутоматско откривање и јављање пожара са сиреном за узбуњивање.

Шема дојаве у случају изненадног догађаја

Начин давања узбуне

Наредбу за узбуњивање даје директор Предшколске установе или овлашћени радници, руководиоци, за сваку организациону јединицу посебно.

Јавна предузећа, Установе и предузећа која се обавештавају у случају изненадних нежељених догађаја су:

Ред. бр.	Назив	Адреса	Број телефона
1.	Управа за ванредне ситуације	Жабари	112;
2.	МУП - Полицијска станица	Жабари,	192;
3.	Сектор за ванредне ситуације	Жабари,	193; центра 012/250 199
4.	Хитна помоћ	Жабари,	194;
5.	Електроморава	Жабари	012/250-461
6.	Управа за ванредне ситуације	Жабари	112;

1.3.3. ОПЕРАТИВНИ ПЛАН ЕВАКУАЦИЈЕ

Директор (одговорно лице), лица са посебним овлашћењима (руководиоци радних јединица, шеф обезбеђења) - носиоци евакуације и спасавања

Оспособљавање за евакуацију и спасавање обавља се практично у три дела:

- оспособљавање руководиоца за евакуацију и спасавање
- упознавање свих запослених с начином евакуације и спасавања
- спровођење практичних вежби евакуације и спасавања.

Код избора запослених који ће се оспособити за руководиоце евакуације и спасавања у случају настанка изненадног нежељеног догађаја потребно је водити рачуна, да то буду запослени који ће обзиром на своје физичке, психофизичке и здравствене способности, моћи обавити предвиђене радње.

Евакуација посетилаца, деце и запослених из објеката Предшколске установе врши се када су затечена лица у згради угрожена: пожаром, хемијским акцидентом, земљотресом, терористичким нападом, претњом или подметањем експлозивних направа.

Право да нареди евакуацију лица из зграде имају:

- Директор (одговорно лице), или овлашћени радници, руководиоци (Руководиоци радних јединица, шеф обезбеђења), за сваку организациону јединицу посебно;
- Руководилац интервенције на гашењу пожара, отклањању хемијских акцидената, и др.

Тежишно се прорађује поступак евакуације у случају пожара, јер је он најреалнији и најобухватнији и може да се односи на целу зграду или појединачни простор.

У објектима Предшколске установе, носиоци евакуације су директор и запослени са посебним овлашћењима (Разредне старешине, професори). Крајњи циљ носиоца евакуације је да безбедно спроведу посетиоце, запослене и децу кроз коридоре за евакуацију до безбедног места означеног на Плану евакуације (зборно место).

Евакуисани из објеката, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор – зборно место. Зборно место је плато на паркингу за запослене испред објеката Предшколске установе.

Начин извођења евакуације и спасавања

Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, узбуњују се запослени, деца и посетиоци.

Носиоци евакуације дужни су да обезбеде евакуационе излазе у положају којим се не омета излазак лица из објекта и отпочињу спровођење евакуације из објекта.

Начин извођења евакуације објекта је следећи:

- a) Евакуација из просторија на спрату где су се запослени или гости затекли у тренутку узбуњивања, обавља се утврђеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације до степеништа, степеништем до приземља, где долазе до обележених евакуационих излаза (спољних врата);
- b) Евакуација из просторија у ниском приземљу где су се запослени, деца или гости затекли у тренутку узбуњивања, обавља се утврђеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације до степеништа, степеништем до приземља, где долазе до обележених евакуационих излаза (спољних врата);
- c) Евакуација из приземља обавља се обележеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације ка вратима и даље ка обележеним евакуационим излазима.
- d) Након напуштања објекта, професори, деца, радници и гости, крећу се ка одређеном **зборном месту** на отвореном простору где ће од руководиоца евакуације и спасавања добити даља упутства.

Евакуациони путеви, смерови кретања и излази на основама за сваки део објекта, као и поједине делове простора у објектима приказани су графичком документацијом овог Плана.

Руководиоци евакуације и спасавања дужни су за време евакуације:

- надzirати и координирати акције у сврху евакуације;
- обзиром на развој догађаја током евакуације, издавати наређења појединим запосленима и другим одговорним запосленима за предузимања посебних мера у вези са насталим променама;
- предузимати додатне мере посебно у случајевима када евакуација није у целости изведена.

Након доласка ватрогасне јединице, командир исте, начелно, поред акције гашења пожара руководи и евакуацијом, односно спасавањем превасходно лица из угрожене зоне.

У случају непосредне угрожености посетилаца и запослених, настале услед пожара, експлозија и других акцидената, евакуација се спроводи по следећим фазама:

- a) Припреме за евакуацију,
- b) Селективна евакуација,
- c) Тотална евакуација.

a) Припрема евакуације, обухвата окупљање професора, деце и запослених и издавање потребних наређења особљу које је задужено за спровођење исте, припрему материјално-техничких средстава која су предвиђена за изношење и транспорт. Ако на делу објекта где је потребно извршити евакуацију нема довољно особља, ангажује се особље из других делова зграде, или од припадника ватрогасно спасилачких јединица.

b) Селективна евакуација, обухвата поједине делове зграде који су непосредно угрожени, или се очекује њихова угроженост. Њој претходи припрема евакуације, а спроводи се према Плану који одређује руководиоца евакуације. **Руководилац евакуације** је директор, запослени са посебним овлашћењима, или командир на интервенцији. Он издаје наређења која садрже: време почетка евакуације, правац и маршруту кретања, безбедно место за евакуисане, место за евакуацију важних и вреднијих материјалних средстава, време завршетка евакуације.

Време трајања процеса евакуације, чини збир времена трајања следећих појединачних етапа:

- Напуштање просторије у којој се налазе лица угрожена пожаром,
- Кретање лица кроз хоризонталне и вертикалне коридоре (правце евакуације) до излаза за евакуацију,
- Кретање лица ван зграде до безбедног (зборног) места за евакуисане.

Евакуација се изводи преко постојећих унутрашњих саобраћајница, степеништа, ходника, пролаза и холова.

Најнеповољнији случај евакуације је из спратног дела зграде и из сутеренског дела, због недостатка алтернативног коридора (правца) евакуације.

Стога руководиоца гашења и евакуације треба да оцени начин евакуације: ходником, степеништем, односно преко прозора и са спољне стране објекта, ако је то могуће.

Руководилац евакуације **мора забранити коришћење лифта** при евакуацији.

Руководилац евакуације и извршиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине.

Евакуисани се усмеравају на безбедна места која се налазе на отвореном простору ван објекта.

c) Тотална евакуација, настаје прерастањем из селективне евакуације, односно када руководиоца интервенције са директором и другим одговорним лицима, утврде да је цео објект непосредно угрожен.

Спасивање повређених лица треба вршити опрезно јер због нестручности (преломи, тровања) стање истих може да се погорша. Лакше повређеним треба одмах пружити помоћ, а за теже повређене обезбедити хитну помоћ и одвожење у здравствене установе.

У условима пожара код угрожених наступа паника, што узрокује додатна повређивања и због тога руководилац гашења и евакуације, путем разгласа, мегафоном и слично, умирујућим гласом смањује панику међу угроженима.

У пожаром угроженом објекту, увек се предност даје спасавању деце, особља, међутим, кад год је то могуће, врши се спасавање материјалних добара и заштита животне околине. Интервенција се изводи у циљу спасавања вредних материјалних добара, уклањања запаљивих и експлозивних материја које могу повећати катастрофу. Директор кроз прораду и вежбе евакуације одређује извршиоце за спасавање вредних докумената-архиве и материјалних добара Предшколске установе.

Вредна материјална добра се износе ван угроженог простора, а иста се физички обезбеђују.

Поступци након спроведене евакуације

Након спроведене евакуације и окупљања професор, деце, запослених и гостију на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:

- проверавају јесу ли сви запослени, деца и гости напустили објекат;
- одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
- одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање распореда и редоследа спасавања и сл.);
- отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.

Начин спровођења спасавања

У свим случајевима, кад евакуација деце, гостију, професора и запослених није спроведена у потпуности, приступа се акцији спасавања преосталих особа.

У овој акцији учествују:

- особе, које одреде руководиоци евакуације и спасавања,
- припадници професионалне ватрогасне јединице,
- према потреби стручне особе других предузећа.

Руководиоци евакуације и спасавања, у оквиру свог делокруга рада, утврђују путем извештаја следеће:

- колико је особа угрожено и где се налазе,
- каква им непосредна опасност прети,
- је ли наступила паника,
- који су ходници и степеништа непроходни.

Истовремено оцењују која су средства за спасавање потребна и која су лична и колективна заштитна средства потребна за запослене који ову акцију спроводе.

До доласка ватрогасне јединице, у границама могућности, користе властита средства за спасавање, ако иста поседује.

Након доласка професионалне ватрогасне јединице користиће се опрема за спасавање, ватрогасне јединице, а сви запослени и руководство друштва стављају се

на располагање руководиоцу акције гашења и спасавања, а руковођење акцијом преузима командир ватрогасне јединице.

Спасавање особа с висине

За спасавање особа са висине треба користити властиту расположиву опрему уколико друштво исту поседује. Након доласка професионалне ватрогасне јединице користе се професионална ватрогасна опрема.

Спасавање особа у случају пожара

У случају пожара морају се понајпре спасавати угрожене особе, а тек онда креће акција за коначно савладавање пожара. Руководиоци евакуације и спасавања одређују начин спасавања особа у случају пожара.

У сваком случају позива се територијална ватрогасна јединица.

У случају пожара који отежава спасавање посетилаца и запослених, потребно је:

- одмах упоредно с осталим радњама спасавања особа, приступити гашењу пожара,
- искључити инсталације које представљају опасност у случају пожара (електрична струја, гас, грејање);
- приликом напуштања угрожене просторије затворити прозоре и врата;
- отворити врата и прозоре на ходницима, степеништима и просторијама у којима се обавља евакуација, односно, спасавање ради одвода дима и превелике топлоте,
- пробити зидове и слично, како би се заобишла угрожена места и обавило спасавање блокираних особа и ефикасно гашење пожара.

Спасавање особа из рушевина

Претраживање рушевина и спасавање затрпаних особа обављају руководиоци евакуације и спасавања, припадници професионалне територијалне ватрогасне јединице и запослени који су одређени.

У случајевима рушења зграде или њеног дела мора се одмах:

- искључити струја, вода, гас, грејање и др.;
- утврдити критична места на која је потребно обратити пажњу;
- утврдити места одакле се јављају затрпани и повређени;
- утврдити делове зграде који би се током спасавања могли срушити, и предузети потребне мере за отклањање опасности од рушења.

Спасавање особа из рушевина треба обављати крајње опрезно како не би дошло до повреда особа које учествују у спасавању или нових повреда већ повређених или затрпаних особа.

При спасавању треба користити наменски алат и опрему, а у крајњем случају и грађевинску механизацију под надзором грађевинских стручњака.

1.3.4. ЗБОРНА МЕСТА ЕВАКУИСАНИХ ОСОБА

Сви гости и запослени након изласка из објекта, у случају изненадних догађаја, морају се окупити на зборном месту које је одређено за окупљање на отвореном простору.

На зборна места за окупљање морају доћи гости и запослени у свим случајевима изненадних догађаја осим изненадних догађаја као што су олујни ветрови, град и ширење облака опасних хемикалија у спољашњем простору.

У тим случајевима треба поступити према следећем:

- не напуштати објект,
- сместити се у најсигурније унутрашње просторије,
- чврсто и по могућности непропусно затворити све спољашње отворе на објекту, односно, просторијама,
- у сарадњи и по заповести руководиоца евакуације и спасавања искључити из употребе све инсталације, машине и уређаје који би могли изазвати акцидентне ситуације,
- након проласка опасности поступити према упутствима руководиоца евакуације и спасавања.

На локацији се одређује следеће зборно место за окупљање на отвореном простору: **ЗБОРНО МЕСТО Слободан простор плато-паркинг за возила испред објекта, који служи за прихват евакуисаних запослених и гостију Предшколске установе.**

Након окупљања гости и запослени морају:

- мирно сачекати даља наређења и упутства,
- не смеју стварати накнадну панику,
- не смеју се разилазити нити се самовољно понашати
- не смеју се враћати у објект док за то не добију одобрење руководиоца евакуације да је улаз сигуран.

На зборном месту руководиоци евакуације треба да:

- утврде јесу ли сви гости и запослени напустили објект;
- ако утврде да посетиоци и запослени нису на броју, предузму акцију спасавања;
- обаве координацију даљег деловања са другим руководиоцима евакуације и спасавања и командиром територијалне ватрогасне јединице;
- организују пружање прве помоћи повређенима, а теже повређене упутити у медицинске установе.

1.3.5. УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА И ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Сажето упутство за поступање у случају пожара и графички делови Плана евакуације представљају саставни део плана евакуације и Правила заштите од пожара.

1.3.5.1. Упутство за поступање у случају пожара

У посебном прилогу је дат пример Упутства за поступање у случају пожара, те ћемо га овде изоставити, али у принципу мора бити садржано и у Правилима ЗОП-а

1.3.5.2. Графичка документација Плана евакуације²

Графички део сачињавају:

Основа приземља – цео објект

1:200

1.4. Начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара

Основна обука запослених из области заштите од пожара врши се на основу **Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара** који доноси директор Предшколске установе, а по прибављеној сагласности инспекцијских органа, сектора за ванредне ситуације.

Садржајем Програма основне обуке обезбеђује се стицање најнеопходнијих теоријских и практичних знања о мерама заштите од пожара, општим и специфичним, везаним за поједине послове и задатке у процесу рада, а посебно о правима, дужностима и одговорностима запослених у спровођењу заштите од пожара, начину руковања преносним и превозним апаратима за почетно гашење пожара, опремом и средствима за гашење пожара, о поступку у случају квара, избијања пожара и др.

Програм основне обуке запослених из области заштите од пожара заснива се на непосредним опажањима извора опасности и специфичностима процеса рада као и мерама заштите од пожара које се морају предузимати.

Основна обука изводи се путем семинара, предавања, консултација, практичних вежби и др.

По завршеној основној обуци запослених обавезно се спроводи поступак провере знања и оспособљености запослених из области заштите од пожара.

Провера знања и оспособљености врши се путем тестова, усменим испитивањем и провером практичне обучености. Референт заштите од пожара припрема тестове, утврђује чланове комисије и одлучује о начину провере знања.

О провери знања запослених из области заштите од пожара сачињава се записник и води одговарајућа евиденција.

Запослени који не задовољи на провери знања дужан је да накнадно, а најкасније у року од 15-30 дана од извршене провере знања, поново полаже тест.

Запослени ће се упознати са мерама заштите од пожара и поступком у случају пожара кроз обавезну обуку, упознавањем од стране непосредног руководиоца приликом ступања на рад и путем писаних упутстава, упозорења и знакова опасности.

Основна обука из области заштите од пожара организује се за све запослене одмах по ступању на рад, а најкасније у року од 30 дана од дана ступања на рад.

Провера знања запослених врши се једном у три године.

1.5. Права, обавезе и одговорности запослених за спровођење превентивних мера заштите од пожара

1.5.1. Директор

Директор у вршењу послова заштите од пожара има следећа права и обавезе:

- Непосредно је одговоран за организовање и заштиту од пожара, спровођење мера заштите од пожара, а нарочито за примену прописаних и наложених мера од надлежних инспекцијских служби, у вези заштите од пожара;
- Стара се о благовременом доношењу Правила о заштити од пожара, Плана и Програма обуке као и доношењу свих других одлука из ове области;
- Организује обуку радника из области заштите од пожара и доноси одлуке о остваривању појединих права и обавеза и одговорности запослених, из области заштите од пожара;
- Стара се о благовременом и потпуном информисању радника о стању, средствима и мерама које се предузимају на спровођењу и унапређењу заштите од пожара;
- У случају када се уоче или констатују одређена одступања или недостаци, дужан је да одмах предузме мере у циљу отклањања уочених неправилности и

- Врши и друге послове и задатке који доприносе унапређењу заштите од пожара.

1.5.2. Запослени са посебним правима, обавезама и овлашћењима

Запослени са посебним правима, обавезама и овлашћењима у организационим јединицама, у вршењу заштите од пожара имају следећа права и обавезе:

- Одговорни су за стање заштите од пожара у организационом делу којим руководе;
- Дужни су да у делокругу свога рада организују и контролишу рад запослених, на начин који обезбеђује потребну безбедност у погледу заштите од пожара запослених и имовине;
- Старају се и предузимају све потребне мере у циљу доследне примене утврђених и наложених мера заштите од пожара, у оквиру организационог дела којим руководе;
- При организовању процеса рада контролишу и обезбеђују примену и доследно придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају уочених недостатака, благовремено предузимају одговарајуће мере за отклањање истих;
- Дужни су да обезбеде да сви радници организационог дела буду упознати са опасностима које им прете од пожара на радном месту у датом организационом делу;
- Да удаље са радног места запосленог који се не придржава мера заштите од пожара, а ако у таквој радњи има елемената повреде радних обавеза, да поднесу надлежном органу захтев за покретање дисциплинског поступка.

1.5.3. Запослена лица

Запослена лица су основни носиоци послова и задатака заштите од пожара и имају право и дужности да непосредно учествују у организовању, спровођењу и унапређењу послова и задатака заштите од пожара, односно општих и посебних мера заштите људи и имовине у складу са законом, Правилима о заштити од пожара и другим актима, а нарочито:

- Да организују заштиту имовине којом располажу, на начин који обезбеђује потпуну личну и имовинску сигурност;
- Да предузимају, спроводе и придржавају се прописаних мера заштите од пожара;
- Да траже помоћ од органа, организација и лица, која ову помоћ могу или морају да пруже у складу са својим могућностима, а нарочито у гашењу пожара и спречавању његовог ширења;
- Да се оспособљавају за непосредно примењивање мера заштите, отклањање узрока и појава пожара као и њихових последица;
- Да у току рада и по завршетку радног времена стално прате и контролишу рад, функционисање и исправност машина, уређаја, инсталација и других средстава у непосредној и широј радној околини који могу да угрозе безбедност људи и имовине и да сваки квар или неисправност одмах пријаве непосредном руководиоцу и надлежној служби у циљу што бржег отклањања уочених неправилности;
- Да пажљиво рукују са опасним материјама и да преузимају потребне и прописане мере заштите при њиховом коришћењу;
- Да се старају да приступ њиховим радним местима буде слободан како би се несметано приступило коришћењу средстава за гашење пожара и других средстава заштите и отклањања последица нежељених појава;
- Да поступају према плановима гашења пожара и евакуације, непосредно учествују у гашењу пожара и угасе пожар, ако могу, без опасности за себе и друга лица.

1.6. Прорачун максималног броја људи који се могу безбедно евакуисати из објекта

1.6.1. ПРОРАЧУН ВРЕМЕНА ПОТРЕБНОГ ЗА ЕВАКУАЦИЈУ ЉУДИ

Време припреме за евакуацију је време од тренутка када лице које ће се евакуисати сазна да је настао пожар који би могао да угрози живот, па до тренутка напуштања просторије боравка (време у којем лица оцењују оправданост евакуације, траже своје чланове породице, кућне љубимце, вредне ствари и остало што намеравају да понесу). За потребе пројектовања усваја се:

за стамбене објекте - најмање 10 минута;

за пословне објекте - најмање 5 минута;

за јавне објекте - најмање 3 минута (осим за стадионе и спортске хале, за које се предвиђа 2мин.)

Кретање тока људи

У објекту кретање може бити јединично и масовно, усмерено према вратима. Пут кретања је хоризонталан по равној површини са променама правца кретања и кос степеницама. Људски ток приликом евакуације је појединачни и више појединачних у првој етапи, а у ходницима и пред излазима из зграде формира се комплексни щудски ток. У грађевинским објектима на БС формирају се појединачни ток ширине 1,25м. Максимална нормирана густина је 0,92 особа/м². При нормалној густини за 10-12 особа/м², средња брзина кретања износи 16м/мин хоризонталном путу, низ степенице 10м/мин а уз степенице 8м/мин.

Специфична пропусна моћ

Густина љуског тока, брзина кретања и ширина евакуационог пута дефинише специфичну пропусну моћ СПМ је број људи који прође кроз излаз ширине 1м у јединици времена од 1мин.(особа/м мин). Може се узети да за ширину пролаза од 0,9м СПМ износи 48—62 особе/м-мин; за ширину од 1,40 м СПМ износи 78—90 особа/м-мин, а за ширину од 1,80 м износи 98 — 108 особа/м-мин.

Прорачун времена потребног за евакуацију из објекта

Евакуација подразумева удаљавање особа од угроженог места до безбедног места. Безбедно место је место удаљено најмање 5м (по процени и више) од излаза из објекта на улици или у пространом дворишту.

Параметри који карактеришу евакуацију су:

- полазно место (ПМ), на коме се затиче особа у тренутку сазнања да је дошло до пожара;
- први излаз (ПИ), је излаз из просторије ка ходнику;
- други излаз (ДИ)
- коридор евакуације (КЕ), су простори ходника, степеништа и сл;
- примарни коридор евакуације (ПК), је коридор који се користи за нормално кретање у објекту
- етажни излаз (ЕИ), су врата на излазу из ходника, отпорна према пожару, ка тампон простору степеништа, комуникацијама;

- крајњи излаз (КИ), је излаз из објекта у спољашњи простор;
- брзина евакуације (V_e), је пројектована вредност брзине кретања човека кроз коридор евакуације;
- време евакуације (T_e), је време од почетка евакуације до безбедног места за евакуацију.
- специфична пропусна моћ (СПМ), је број људи који могу да прођу пролаз или излаз одређене ширине у току једног минута.

Етапе евакуације су:

И етапа – од ПМ до ПИ;

ИИ етапа – од ПИ до ДИ;

ИИИ етапа – од ДИ до КИ;

ИВ етапа – кретање до безбедног места

Дозвољена времена и брзине при евакуацији су:

- време припреме за евакуацију, је максимално **10 мин за стамбене објекте** и најмање 5 минута за пословне објекте а то је време од тренутка сазнања о настанку пожара до напуштања просторије боравка;
- брзина неометаног кретања по равном поду $V_0=1,5$ м/с
- брзина кретања низ степениште се коригује са коефицијентом успорења $\gamma=0,8$
- за наилазак на врата отвора мањег од 1,6 м додаје се 3 сек на сваких 10 лица уколико су врата ужа од 1 метар за 10-40 особа, или уколико су ужа од 1,6 метара за 40-200 особа.
- за наилазак на степениште додаје се 2 сек на сваких 10 лица
- за скретање под углом већим од 60° додаје се 5 сек на сваких 10 лица
- кретање особе у И етапи – максимално 30 сек – T_1
- кретање особе у ИИ етапи – максимално 60 сек – T_2
- кретање особе у ИИИ етапи – максимално 60 сек – T_3
- кретање особе у ИВ етапи – максимално 10 сек – T_4

Потребно време за евакуацију је:

$$T_e = T_p + T_1 + T_2 + T_3 + T_4$$

$$T_e = 300 + 30 + 60 + 60 + 10 = 460 \text{ сек} = \mathbf{7 \text{ мин } 40 \text{ сек}} \text{ потребно време за евакуацију}$$

Прорачун капацитета евакуационих путева и времена евакуације за Предшколску установу Жабари.

Предшколска установа има два улаза један главни и један споредни улаз у кухињу.

Најудаљенија просторија је играоница. До првог излаза има 18 метара, а у просторији се налази 15 особа. Врата су ширине 1 метар, а дозвољено време у овој етапи евакуације је 30 секунди.

ПРВА ЕТАПА ЕВАКУАЦИЈЕ (од ПМ до ПИ) од најудаљенијег дела просторије до излазних врата			
Дужина просторије	л	18	м
Брзина кретања	в	1.5	м/с
Време кретања	t_{11}	12	с
Ширина врата	б	1	м
Пропусна моћ врата	Q	60	особа/мин
Број особа у просторији	Н	15	особа
Време кретања кроз врата	t_{12}	15	с
Време кретања у првој етапи евакуације	T_1	27	30

Време евакуације у првој етапи је 27 секунди, што задовољава мање од 30 секунди.

Сада следи кретање кроз хол. Особе из прве играонице се сада састају са особама из друге играонице и осталих просторија, па све укупно, у овој етапи се евакуише 30 особа. Дужина хола је 13 метара, а пре излаза се наилази на угао од 90 степени. Врата су ширине 1м. Дозвољено време у овој, као и у наредној (трећој) етапи евакуације је 60 секунди.

ДРУГА ЕТАПА ЕВАКУАЦИЈЕ (од ПИ до ДИ) од првог излаза до другог излаза			
Дужина просторије	л	13	м
Брзина кретања	в	1,5	м/с
Време кретања	т21	8,67	с
Време задржавања због скретања под углом већим од 60° (додаје се 5 сек на сваких 10 лица)	т22	15	с
Ширина врата	б	1	м
Пропусна моћ врата	Q	60	особа/мин
Број особа у просторији	Н	30	особа
Време кретања кроз врата	т23	30	с
Време кретања у првој етапи евакуације	Т2	53,67	60

Време је задовољено и у овој етапи.

Последна етапа евакуације подразумева кретање кроз ходник до последњег излаза. Удаљеност је 3 метара, а врата су ширине 1 метар.

ТРЕЋА ЕТАПА ЕВАКУАЦИЈЕ (од ДИ до КИ) од другог излаза до крајњег излаза			
Дужина пута	л	3	м
Брзина кретања	в	1,5	м/с
Време кретања	т31	2	с
Ширина врата	б	1	м
Пропусна моћ врата	Q	60	особа/мин
Број особа у просторији	Н	30	особа
Време кретања кроз врата	т32	30	с
Време кретања у првој етапи евакуације	Т3	32	60

Ово је уједно и крајњи излаз, па је евакуација завршена.

Прорачун времена евакуације од крајњег излаза до безбедног места			
Растојање од излаза до евакуационог места	Л	5	м
Брзина кретања	В	1.5	м/с
Време кретања	Т4	3,33	с

Објекат има још један алтернативни излаз кроз кухињу, који се може искористити у случају да се у објекту налази већи број особа.

ЗАКЉУЧАК:

С обзиром на време добијено у предходним прорачуну за евакуацију, можемо закључити да се у објекту може наћи највише 34 особе (у играоници може бити највише 18 особа). Може се ЗАКЉУЧИТИ ДА ЋЕ У ВЕЋИНИ СИТАЦИЈА ЕВАКУАЦИЈА БИТИ ЕФИКАСНА.

Смер евакуације унутар објекта приказан је у таблама евакуације истакнуте у објекту на видним местима.

11. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Сва питања из области заштите од пожара која нису регулисана овим Правилима, примењиваће се прописи регулисани Законом о заштити од пожара и другим Правилницима о техничким нормативима за поједине области заштите од пожара. Ова Правила ступају на снагу даном потписивања од стране Председника управног одбора.

У Жабарима
26.02. 2018.год

М.П.

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА
"МОРАВСКИ ЦВЕТ"
